

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 30.10.2023

§ 363

Valtuustoaloite: Lahden keskustan katujenhoitoon kävelyn laatuvaylät KV

3031/00.01.01.03/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kaupungininsinööri Mika Lastikka p. 050 63891

Kunnossapitopäällikkö Pasi Leppäaho p. 050 398 5729

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mäkinen Mika

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi käsiteltyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 18.10.2023

§ 110

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä jäsen Tomi Sairomaa teki seuraavan lisäsehdotuksen päätösehdotukseen: "Lautakunta näkee asian tärkeänä kaupungin viihtyisyys- ja vetovoimatekijänä, johon pitäisi yhteisesti eri tahojen kanssa löytää ratkaisu." Jäsen Ville Nikkilä kannatti tehtyä lisäsehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu esittelijän päätösehdotuksesta poikkeava ehdotus, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattava jäsen Sairomaan lisäsehdotusta, äänestävät EI. Äänestys ehdotus hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 7 JAA-ääntä (Minerva Kastehelmi, Mikko Lindroos, Maarit Tuomi, Ida Rantanen, Tuomas Sorsa, Anita Närhi ja Francis McCarron) ja 3 EI-ääntä (Ville Nikkilä, Tomi Sairomaa ja Anneli Viinikka). Äänestyslista otettiin pöytäkirjan liitteeksi.

Puheenjohtaja totesi esittelijän päätösehdotuksen tulleen hyväksytyksi.

Perusteluosa

Aloite

Valtuutettu Pekka Komu ja 27 muuta valtuutettua 12.6.2023:

"Lahden keskustan katujenhoitoon kävelyn laatuvaikuttajat

Kaupunginvaltuutetun aloiteoikeutta käyttäen me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Lahden kaupunki tutkii mahdollisuutta kokeilla ja toteuttaa ympärivuotisia kävelyn laatuväyliä keskustassa.

Talvella heikosti tai epätasaisesti hoidetut kävelytiet tuottavat liikumisen haasteita erityisesti ikäihmisille. Tämän valtuustoaloitteen tarkoituksena on edistää pääkulkusuunnista kävelyn laatuväylien kokeilua ja kehittämistä. Tavoitteena on, että torille ja tärkeimmille asiointipaikoille olisi eri ilmasuunnista tasalaatuiset laatuväylät, joita pitkin pääsee ympäri vuoden esimerkiksi torille esteettömästi ja turvallisesti.

Laatuväylien toteuttaminen parantaa Lahden keskustan viihtyisyyttä ja turvallisuutta, sen saavutettavuutta ja kokonaisuutena Lahden imagoa asuinkaupunkina.

Laatukäytävien toteuttaminen vaatii yhteistyötä kaupungin, taloyhtiöiden ja kiinteistöhuoltoyhtiöiden välillä. Liitteenä on Lahden vanhusten asuntosäätiön sekä taloyhtiöiden näkemys asiasta.”

Kaupunkitekniikan vastine

Valtuustoaloitteessa on hyvin tunnistettu ne juurisyyt, miksi Lahden keskusta-alueen talvikunnossapidon laatutaso vaihtelee edelleen paikoin jopa muutaman kymmenen metrin välein. Syyksi voi tunnistaa kunnossa- ja puhtaanapitolain mukanaan tuoma vastuunjako talvikunnossapidossa, Lahden kaupungin päätökset em. lain tulkinnasta Lahdessa, olemassa olevan kiinteistöjaotuksen sekä lopulta sen, että jokainen talvikunnossapidosta vastuullinen järjestää tehtävän omista lähtökohdista itsenäisesti. Kaupunkitekniikka tunnistaa aloitteessa toivotulle lopputulokselle kolme konkreettista vaihtoehtoa ja yhden tahtotilaratkaisun:

1. Kaupunki ottaa päätöksellään lain mukaan tonttien (kiinteistöjen) vastuulla olevan jalkakäytävien talvikunnossapitovastuun vastuulleen tai
2. jalkakäytävät muutetaan katusuunnitelmalla yhdistetyiksi kevyen liikenteen väyliksi, jolloin niiden talvikunnossapitovastuu siirtyy kaupungille tai
3. jalankulkuun käytettävien väylien talvikunnossapidosta tehdään yhteinen kunnossapitourakka ja valitaan yhteinen urakoitsija tai
4. tunnistetaan yhdessä keskustaan johtavat tärkeimmät iäkkäiden asukkaiden käyttämät väyläosuudet, tunnistetaan ja tunnistetaan jokainen vastuumme ja parannetaan jokainen vastuullinen talvikunnossapidon järjestäjävastuullinen toimiamme kyseisillä väyläosuuksilla.

Kunnossa- ja puhtaanapitolain mukaan jalkakäytävän talvikunnossapito kuuluu tontinomistajalle

Lain kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (31.8.1978/669) 4§:n mukaisesti "Kadun kunnossapito kuuluu kunnalle. Tontinomistajan velvollisuutena on kuitenkin, jollei 8 §:stä muuta johdu, pitää tontin kohdalla oleva jalkakäytävä käyttökelpoisena poistamalla jalankulkua haittaava lumi ja jää sekä huolehtia liukkauden torjumisesta jalkakäytävällä ja liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poistamisesta jalkakäytävältä. Lisäksi tontinomistajan velvollisuutena on tarvittaessa poistaa jalkakäytävälle tai sen vierelle kertyneet lumivallit sekä pitää jalkakäytävän viereinen katuojja ja sadevesikouru lumettomana ja jäättömänä." Ja edelleen samaisen lain 8§:n mukaan "Kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle 4 §:n mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä yhden tai useamman

tontin osalta, kaikilla asemakaava-alueilla tai asemakaavan määrättyllä osalla.”

Lahdessa jalkakäytävän talvikunnossapitovastuu keskustassa on valtuuston päätöksellä tontinomistajalla

Lahdessa valtuuston päätöksessä 19.6.2000 § 149 osittaisen jalkakäytävien talvikunnossapitovastuun ottamisesta Lahden kaupungille todetaan, että jalkakäytävien talvikunnossapito kuuluu kunnossapitolain mukaan kunkin tontin kohdalla ko kiinteistöille. Lahden kaupungissa pientaloihin (omakoti- ja rivitalot) tätä ei sovelleta, vaan niiden osalta jalkakäytävien talvikunnossapidosta vastaa Lahden kaupunki. Pientalojen jalkakäytävien talvikunnossapitovastuun ottamisen kustannusten kattamiseksi kaupunki nosti samalla kiinteistöveroä.

Laaksokadun katualuetta koskevat katusuunnitelmat

Tekninen- ja ympäristölautakunta on hyväksynyt kokouksessaan 11.12.2018 mm. Laaksokadun katusuunnitelman. Katusuunnitelmassa Laaksokadun ajorataa välillä Saimaankatu-Ainonkatu esitettiin kavennettavaksi 6,5 metriin ja välillä Ainonkatu-Kannaksenkatu ajorataa esitettiin kavennettavaksi 6 metriin. Ajoradan kavennus tuki Laaksokadun nopeusrajoituksen alentamista 30 km/h:iin. Nopeusrajoituksen alentamisen myötä pyöräily osoitettiin ajoradalle. Katusuunnitelmassa osoitettiin 3 m leveät jalkakäytävät molemmin puolin katua. Pyöräilyn siirtäminen ajoradalle oli parannus Laaksokadun jalankulkijoiden liikenneturvallisuuteen. Pyöräilyn siirtäminen ajoradalle teki mahdolliseksi muuttaa Laaksokadun kevytväylät jalkakäytäviksi. Tämä muutos on myös

toteutettu. Em. toteutettu katusuunnitelma poissulkee jalkakäytävien muuttamisen yhdistetyiksi kevyen liikenteen väyliksi.

Aloitteen liitteessä viitataan Laaksokadun alueeseen. Kaupunkitekniikka on tuottanut vastikään pari selvitystä, toisen nimenomaan Laaksokadun alueesta ja toinen selvitys yleisesti alueista, joilla asuu iäkkäitä.

1. Asukasaloite/adressi joulukuussa 2022

8.12.2022 Laaksokadun vanhusten talojen asukkaat lähestyivät adressilla Lahden kaupungin kunnossapitoa, jotta Laaksokadun eteläiselle jalkakäytävälle saataisiin yhtenäinen talvikunnossapito. Adressilla oli 58 allekirjoittajaa. Lahden kaupungin kunnossapitopäällikkö otti yhteyttä Laaksokadun eteläreunan jalkakäytävään rajautuvien kiinteistöjen isännöitsijöihin (Laaksokatu 1-15; väli Saimaankatu-Kannaksenkatu; 7 yhtiötä) ja kertoi kaupungille tulleesta aloitteesta. Kunnossapitopäällikkö ehdotti, että jalkakäytävän varren kukin kiinteistö tilaisi ko jalkakäytävän talvikunnossapidon Lahden kaupungin Keskusta HJU 20220-2025 aliurakoitsijalta, joka talvikunnossapitää Lahden kaupungin Laaksokadun ajorataa. Lahden kaupunki ei olisi ollut sopimuksessa osapuoli, koska tämän jalkakäytäväosuuden talvikunnossapitovastuu ei kuulu kunnossa- ja puhtaanapitolain mukaan kaupungille. Hyvin nopeasti useampi taloyhtiö ilmoitti, että he eivät halua lähteä ehdotettuun malliin, koska heidän mielestään heidän tuottama nykyinen jalkakäytävän talvikunnossapidon hoitotaso on hyvä. Yksi taloyhtiö ilmoitti, että heidän eivät halua tilata kunnossapitoa kaupungin ehdottamalta urakoitsijalta, mutta voivat lähteä, jos muut yhtiöt lähtevät. Tämän asian käsittely ei siis edennyt sähköpostikeskustelua pidemmälle. Adressin kerääjä kertoi kunnossapitopäällikölle, että kenties kaikkein huonokuntoisimmat vanukset tulisivat rollaattorilla tai muulla apuvälineellä vain lyhyelle

visiitille Laaksokadun jalkakäytävälle. Käydyssä keskustelussa kävi myös ilmi se, että kiinteistön pihakin voi olla pitkään lumisateen jälkeen auraamatta tai muuten kunnossapitamättä. Tällöin heikoiten liikkumaan pystyvät vanhukset eivät pääsisi ulko-ovelta edes Laaksokadun jalkaväylälle, vaikka väylälle olisi ovelta matkaa alle 20 m.

2. Selvitys 1-3/2023: Talvihoidon tason noston tarpeet iäkkäiden asuma-alueilla sekä palvelutalojen ja koulujen lähialueilla

Lahden kaupungin kunnossapidon Rambollilta tilaamassa selvityksessä selvitettiin jalankulun ja pyöräilyn väylien tason noston tarpeita. Kohteina olivat palvelutalojen ja koulujen lähellä olevat kevytväylät, joita iäkkäät ja koululaiset käyttävät runsaasti. Palvelutaloista käsiteltiin ne, joiden iäkkäät asukkaat (+ikä 64 v) ulkoilevat omatoimisesti. Selvityksessä hyödynnettiin paikkatietomateriaaleja (iäkkäiden henkilöiden asuinpaikat, em. asuinpaikkojen lähellä olevat palvelut esim. ruokakauppa, kevytväylien nykyiset kunnossapitoluokat, palvelutaloihin tehty email-kysely).

Laaksokadun osalta selvityksessä kadun jalkakäytävien kunnossapitoluokkaa ehdotettiin nostettavaksi nykyisestä (B-luokka). Laaksokadun kunnossapitoluokka on teoreettinen, sillä eteläisen jalkakäytävän talvikunnossapidon kunnossapidon laatuun Lahden kaupunki ei voi käytännössä vaikuttaa. Selvityksen perusteella kunnossapitoluokituksia on nostettu talvikaudelle 2023–2024 Harjula Setlementin ympäristössä (esim. Harjulankatu) sekä Mukkulan ostoskeskuksen pohjoispuolella. Selvityksen tulosten läpikäyminen koko Lahden osalta on vielä kesken.

Yhdenvertaisuus

Mikäli Lahden kaupunki ottaisi esim. Laaksokadun jalkakäytävän talvikunnossapitoonsa ja vaikka tehdystä työstä kiinteistöjä laskutettaisiin, voisi se aiheuttaa vastaavia toiveita muiden taloyhtiöiden osalta ja aiheuttaa lopulta sen, että kaikkien jalkakäytävien talvikunnossapitovastuu siirtyisi kaupungille.

Yhteenveto

Vaihtoehto, jossa kaupunki ottaa päätöksellään lain mukaan tonttien (kiinteistöjen) vastuulla olevan jalkakäytävien talvikunnossapitovastuun vastuulleen. Tasapuolisen kohtelun näkökulmasta tämä vaihtoehto ei ole relevantti yhden tai yksittäisten katujen osalta.

Vaihtoehto, jossa jalkakäytävät muutetaan katusuunnitelmalla yhdistetyiksi kevyen liikenteen väyliksi, jolloin niiden talvikunnossapitovastuu siirtyy kaupungille. Esimerkkinä ollut Laaksokatu on muutettu rakenteellisesti lähivuosina nykyiseen malliin, jossa pyöräily on ohjattu ajoradalle. Kaupunkiympäristön palvelualueen asiantuntijat eivät näe teknis-taloudellisesti hyvänä ratkaisuna, että kyseinen katualue muutettaisiin näin lyhyen ajan jälkeen poikkileikkaukseltaan toivottuun muotoon. Laajempi yksittäisten katujen jalkakäytävien muuttaminen yhdistetyiksi vain sen vuoksi, että talvikunnossapitovastuut saataisiin kaupungille siirtymään ei kuulosta perustellulta. Katusuunnitelma laaditaan ja muutetaan yleensä liikennejärjestelmässä esiintyvän tarpeen johdosta.

Vaihtoehto, jossa jalankulkuun käytettävien väylien talvikunnossapidosta tehdään yhteinen kunnossapitourakka ja valitaan yhteinen urakoitsija. Yhteistä urakkaa on selvitetty aiemmin ja vastaavia selvityksiä on toteutettu viime vuosikymmenen aikana muitakin. Esteeksi nousee aloitteeseenkin kirjattu tavoite, että kenenkään kustannukset eivät saa

nousta. Julkisen hankintalain alla olevat hankinnat koetaan kalliimmiksi kuin ne hankinnat, joita ei pakoteta hankkimaan em. lain mukaisin toimin. On vaikea saada luottamusta sille, että toinen osapuoli ei maksaisi toisen kustannuksia. Laajuudeltaan vähäisten yhteisten urakoiden kilpailutukseen ja sopimuksen seurantaan kaupungilla ei ole käytettävissä henkilöresursseja. Myös laskutus ja muut oheiskulut aiheuttavat kaupungille kustannuksia, joita ei muutoin toteudu.

Vaihtoehto, jossa tunnistetaan yhdessä keskustaan johtavat tärkeimmät iäkkäiden asukkaiden käyttämät väyläosuudet, tunnustetaan ja tunnistetaan jokainen vastuumme ja parannetaan jokainen vastuullinen talvikunnossapidon järjestäjävastuullinen toimiamme kyseisillä väyläosuuksilla. Aloitteessa kuvattu jalkakäytävien talvikunnossapidon yhtenäistäminen olisi mahdollista myös kiinteistöjen ja kaupungin välisen yhteistyön kautta, jos kiinteistöillä olisi aitoa halua toteuttaa ikäihmisten toive. Muutosten toteuttajana, koordinaattorina ja/tai maksajana ei tarvitse aina olla kaupunki. Mikäli kiinteistöt haluavat tuottaa esim. Laaksokadun jalkakäytävälle yhtenäisen laatureitin, se on heidän toteutettavissaan. Jatko-osuudet Kauppatorin suuntaan ovat jo valmiudessa ilman muutoksia.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Kv: muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -